

Izšla ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 180 K
mesečno 15
za zasod. ozemlje . . 300
za inozemstvo . . . 40

Oglas za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 2 S
mal oglas do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 1071
Telefon št. 72

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 35

Račun kr. pošt. del. urada
šte. 11.842

Volitve v neodrešeni domovini.

Trst, 17. januarja. Po razglasu civilnega guvernerja, morajo biti volilni imeniki za volitve v italijanski parlament za julijško Benečijo razpoloženi javnosti od 22. januarja naprej.

V neodrešeni domovini je razglašen volilni zakon in volilni imeniki bodo razgrnjeni že prihodnjo soboto. Dan volitev sicer še ni določen, zgodilo se bo to s posebnim ukazom, vendar smemo računati, da bodo v nekaj mesecih sedeli v rimskem parlamentu tudi že jugoslovenski narodni zastopniki.

V volilne imenike bodo uradno vpisani v glavnem vsi moški od 21. leta, ki so pristojni ali rojeni v novih pokrajinah, če niso optirali za drugo državo in če ni njihova pristojnost temeljila na uradnem namestitvi, dalje če niso pred 17. jan. 1921 prekinili svojega bivanja v zasedenem ozemlju za dalj kot eno leto. Naši begunci so s tem izgubili pravico glasovanja. Zahtevati sme sam vpis v volilni imenik, kdor je rojen na »novem« ozemlju, ter sicer sedaj ni pristojen v nobeno »novih« občin, pa je kdaj prej bil pristojen v »novi« ozemlje, ali pa kdor je po rojstvu, poreklu in jeziku italijanske narodnosti ter se do 28. jan. prijavil kot ital. državljan ter se obenem odpove pravu opcije. Volilno pravico sme reklamirati tudi kdor sicer ni rojen v novem ozemlju, je pa pred 25. majem 1915 (in sicer ne kot uradnik!) dobil pristojnost v kakšno primorsko občino, dokazati pa mora, da biva v »novem« ozemlju dvajset let pred 14. januarjem, ali da poseduje več ko 10 let nepremičnino, ali da izvršuje vpisano obrt ali industrijo, ali da je 10 let vpisan v okrajni bolniški blagajni ali sličnem zavodu. Vsi ti se morajo prijaviti do 28. jan. t. l. in se obenem opovedati opciji za kakšno drugo državo.

«Regnicoli», prebivalci starih krajev Italije, se tudi vpišejo v volilne imenike Primorja, če dokažejo s potrdilom župana svoje domovinske občine, da niso glasovali pri itali-

janskih volitvah 16. nov. 1919. Razen tega morajo izpolniti sledeče pogoje: Oni, ki so že prej (pod Avstrijo) stanovali v anektiranem področju, morajo dokazati, da so se iznova stalno naselili v njem vsaj tri mesece pred 14. jan. 1921. Oni, ki se niso stalno naselili (vrnili s svojim podjetjem), morajo vsaj še eno leto dni stanovati na tem področju.

Volili bodo tudi vsi oni, ki so bili člani italijanske vojske četudi bi še ne imeli 21 let.

Tako je poskrbljeno za veliko število italijanskih volilcev v zasedenem ozemlju.

Koliko poslancev bo izbralo Primorje, še ni določeno. To bo povedal šele ukaz o razpisu volitev, ki izide kmalu in ki določi tudi razdelitev volilnih okrožij. Volitev poslanec se vrši na podlagi proporcionalnega zastopstva. Volitev je tajna in se vrši z glasovnico v zaprti kuverti, ki jo volilec vrže v posebni sobi v volilno žaro. Volilni dan je nedelja.

Kolikor je nam znano naši rojaki v neodrešenih krajih še niso definitivno sklepali o volilni taktiki. Brezdomno se nam zdi dvojje: da se bodo volitev udeležili in da bodo kot enotna narodna skupina šli v volilni boj. Po našem mnenju bi bilo potrebno, da se ta enotnost uveljavi v celi neodrešeni domovini. Zdelo bi se nam pogrešno, ako bi nastopili kot Slovenci, Hrvati, Srbi, v Trstu pod drugim vodstvom nego v Gorici, tam zopet brez zveze s Istrani, potrebno je marveč, da se pri volitvah afirmiramo kot Jugoslovenci, kot enotna narodna manjšina. Mnenja smo tudi, da se bodo naši rojaki odločili za trezno politiko v rimskem parlamentu. Z glavo se ne moremo zid. Varovati naše narodno-kulturne interese in naše ljudstvo v neodrešeni domovini gospodarsko jačiti ter mu pomagati, da se materialno in kulturno in s tem tudi nacionalno ohrani, to bo umetnost jugoslovanske politike v Julijski Benečiji.

Konec reške blokade.

Rim, 17. januarja. (Izv.) Včeraj je po naročilu rimske vlade objavil general Caviglioli konec blokade nad ezemljem samostojne reške države. Blokade z morske strani je prenehala včeraj ob 13 uri, s suhe strani pa danes ob 9 zjutraj. V razglasu pravi vlada, da je ukinila blokado, ker so po zagotovitvi provizorne reške vlade nastopile na Reki normalne

Masaryk češkim legijonarjem.

Praga, 17. jan. (Izv.) Včeraj se je tu pričel kongres vseh čeških legijonarskih organizacij. Z ozirom na to, da so bile v legije in njihove organizacije zanešene politične in osebne hujskarije, je kongres sklenil razpust dosedanjih treh centralnih legijonarskih organizacij, Svaza čsl. legionarjev, Družine čsl. l. in Jednote čsl. l. ter je ustanovil novo jednotno legijonarsko organizacijo. Predsednik Masaryk je poslal kongresu obširno poslanico v kateri pravi m. dr. »Bojevali smo se in zmagovali smo v imenu ideje, ki je nobeno strankarstvo ne more oslabiti. Res je strankarstvo pri nas dosti silno in razburja naše javno življenje, toda ako ee ne varam, bi mogla kriza, katero vidimo v vseh strankah, biti ravno nam v povzbudo, da združite vse sile k skupnemu delu. Poznam težkoč, ki se programatično z leve in

desne stavijo temu na pot. Toda vsi mi moramo delovati za republiko in vsi moramo pomagati vsakemu in vsem bratom. Želel bi, da bi legijonarji po svoji organizaciji in svojem delu postali upravni in socialni vzor celi republiki.

Amerikansko-japonski konflikt.

Kopenhagen, 16. januarja. (Izv.) V Vladivostoku je ustrelila japonska straža nekega ameriškega pomorskega častnika. Ameriška vlada je izjavila, da se ne bo klor v prejšnjih slučajih zadovoljila z obžalovanjem Japonke ter kaznovanjem straže, marveč zahteva od japonske vlade najodločnejše stroge vojaške odredbe v Vladivostoku.

Washington, 17. januarja. Poveljnik filipinskega brodograja je odpotoval v Vladivostok, da bi vodil preiskavo, ker je japonska straža ustrelila ameriškega pomorskega častnika.

Sprememba prisega odklonjena.

Beograd, 17. januarja. (Izvirno.) Demokratski klub je včeraj soglasno sklenil, da ne pripusti spremembe prisega in da vztraja pri določbah poslovnika glede večine.

Beograd, 17. januarja. (Izv.) Danes se je vršila konferenca klubovih načelnikov. Razpravljalo se je vprašanje izmene prisega, o kvorumu in o kvalificirani večini. Demokrati in radikalci so predložili, naj zadostuje za kvorum in za večino prisotnost enega poslanca nad polovico. Zajedničarji so za kvalifikacijo predlagali dve tretjini, Korošec in Muslimani tri petine! Demokrat in radikalci so predlagali, da ostane prisega neizpremenjena, klerikalci, da se iz prisega izpusti kralj in ostaneta Bog in narod, socialni demokrati so predlagali prisego narodu in jedinstvu, komunisti, da se izpusti Bog in kralj itd. Konferenca je zaključila, da se v plenumu konstituant predlaga izvolitev posebnega odbora, ki obdela vse te predloge in predloži na prihodnji plenarni seji načrt o izmeni poslovnika z ozirom na prisego. Na današnji popoldanski seji konstituant je bil potem izbran odbor, ki je sestavljen iz 17 demokratov in radikalcev, 3 zemljoradnikov in 1 socialnega demokrata. Ta odbor bo izdelal novo redakcijo. Ker je prememba poslovnika v vprašanju zakletve pogoj za sodelovanje Radičeve in nekaterih drugih manjših skupin pri delu konstituant, se razprave o tej točki pričakujejo z velikim zanimanjem.

Pogajanja z zemljoradniki.

Beograd, 17. januarja. (Izvirno.) Pogajanja z zemljoradniki so se skoncentrirala na trojico, v kateri zastopa demokrate Davidovič, radikalce Pašić in zemljoradnike Avramović.

Današnja seja konstituant.

Beograd, 17. januarja. (Izv.) Danes ob pol 6. je pričela plenarna seja konstituant, ki jo je otvoril predsednik dr. Ribar. Nato se je čital zapisnik zadnje seje in poročila verifikacijskega odbora. Potem se je prešlo na diskusijo glede odobrenja mandatov neizvoljenim zastopnikom zasedenega ozemlja, ki pripada po rapalski pogodbi nam. Vloženo je bilo vprašanje, kakšno stališče zavzema vlada v tem vprašanju. Ministrski predsednik Pašić je odgovoril, da ni prav, da se sedaj imenujejo ti poslanci, ker se mora itak pogodba izvršiti v kratkem času in naj si potem narod osvobodeno ozemlja izvoli svoje poslance sam po svoji volji. Konstituant se je pridružila temu naziranju in vzela Pašićev odgovor z odobravanjem na znanje. Nato je predsednik ob pol 8. zvečer zaključil sejo. Na prihodnjo redno sejo bodo poslanci pozvani pismeno. Sklicana bo, ko konča svoje delo danes izvoljeni odbor za premembo poslovnika z ozirom na zakletvo. Ta prememba bo prva točka dnevnega reda bodoče seje.

Avtonomističen blok v konstituantu?

Beograd, 17. jan. Včeraj popoldne je bila skupna seja zajedničarjev, muslimanske organizacije in dr. Koroščevega kluba. Dosežen je sporazum glede bodočega dela. Kakor poroča »Narodno Delo«, se bodo te tri skupine združile in bi znašalo število klubovih članov okoli 60 poslancev ter bi bila ta združitev po moči tretja skupina v konstituantu. Novi klub zahteva izpremembo prisega in večino dveh tretjin za sprejeme ustave.

Beograd, 17. januarja. (Izvirno.) Vesti o avtonomističnem bloku so najmanj pretirane. Muslimani izjavljajo, da se nikaor nočejo vezati v svoji taktiki za klerikalce in zajedničarje. Dali so se danes izvolitvi od demokratov in radikalcev v poslovniki odbor. Da bloka ni, se je pokazalo tudi pri konferenci načelnikov, kjer so klerikalci in zajedničarji stavili vsak svoje predloge.

Niti Italija ne mara Sušteršiča.

Gorica, 17. jan. (Izv.) Sušteršič je pred časom prošil italijansko vlado, naj mu dovoli naselitev in izvrševanje advokature v Ajdovščini. Vlada je odstopila to prošnjo goriški odvetniški zbornici v izjavo. Vseled energične odklonitve odvet. zbornice je italijanska vlada sedaj odbila Sušteršičevo prošnjo in odredila, da se ne sme naseliti niti kot odvetnik niti kot zasebnik ne na ozemlju Primorja («Julijske Benečije») ne stare Italije. O tem je službeno obveščen tržaški civilni guverner ter vsa okrajna glavarstva. Merodajno za italijansko vlado je bilo dejstvo, da spada Sušteršič med najopasnejše habsburške agente.

Ljubljana, 17. jan. Kakor čujemo, je gospa Sušteršičeva zaprosila za dovoljenje, da pride v Ljubljano.

Madžarski komedijanti

Budimpešta, 17. jan. (Izv.) Včeraj so na trgu Svobode odkrili alegoričen spomenik, ki predstavlja štiri izgubljene province, ki so bile »odtrgane« od Madžarske. Odkritju spomenika so prisostvovali guverner Horthy, nadvojvoda Jožef s soprogo in vsa vlada. Budimpeštanski škof je nato pred spomenikom blagoslovil bojno zastavo društva prebujajočih se Madžarov, ki nosi napis: Kakor je bilo tako bo. Po blagoslovitvi so zastavo odnesli v baziliko, kjer je spravljena v sanktuariju.

Buna v Ukrajini se širi

Ženeva, 16. januarja. Po poročilih iz Rusije se je pobuna v Ukrajini močno razširila. Dve najzanesljivejši boljševistični diviziji sta bili razkropljeni. V boljševističnih vladnih krogih v Harkovu vlada panika. Moskovska »Izvestja« poročajo: Rdeče čete so se uprle. Pobuna se je razširila že na gubernije Kijev, Cernigov, Poltava in Podolija. Uporniki ustavljajo vojaške transporte ter postrele vse komunistične voditelje, ki jim pridejo v roke. Rdeča garnizija v Kijevu se je v mestu utrdila.

Protič se je premislil

Beograd, 17. januarja. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja verifikacijskega odbora, na kateri je bilo prečitano novo pismo Stojana Protiča, ki se glasi: »V zadevi mojega akta, ki je bil izročen verifikacijskemu odboru preko ustavotvorne skupščine, javljam, da se odpovedujem niškemu in pridružujem kruševski mandat, pod pogoji, ki so razpoloženi v aktu. Ta akt sem poslal zaradi tega, ker se je vsebina prvega akta napačno razumela«.

Beograd, 17. januarja. (Izv.) Danes je Protič po daljšem času prišel zopet v radikalni klub in razpravljati s tovariši o političnem položaju.

Sovijska Perzija.

Pariz, 17. januarja. (Izv.) »Figaro« poroča, da se je perzijski šah odpovedal prestolu. Sestava perzijske sovijske vlade je gota s stvar.

Zagonetna smrt v vagonu

Zagreb, 17. januarja. (Izv.) Včeraj zjutraj je železniški čuvaj na tukajšnjem državnem kolodvoru našel v nekem vagonu mrtvo in okrvavljeno moško truplo. Redarstvena komisija je ugotovila, da je mrtvec Budo Jagodič, trgovski namestnec iz Ogulina, ki je spremljal vagon z blagom, ki ga je nakupila njegova tvrdka v Zagrebu. Ni še znano, ali gre za umor ali nesrečo.

Zagreb, 17. januarja. (Izv.) V Zapršiču sta se zaradi nesrečne ljubzni vrzla pod vlak in bila na mestu mrtva 17letna gojenka učiteljskega Steva Cjurgjevič in 19letni učiteljskičen Stjepan Djaković.

Likvidacija a.-o. banke

Dunaj, 17. jan. (Izv.) Pri zveznem kancelarju dr. Mayerju se je včeraj vršila konferenca glede pospešitve likvidacije Avstro-ogrske banke. Konferenci so prisostvovali člani zavezniške reparacijske komisije in štirje generalni ravnatelji banke. V informiranih krogih se zagotavlja, da so zavezniki pripravili ekonomsko podpirati Avstrijo in omogočiti sanacijo financ. Češkoslovaška vlada, ki je bila dosedaj nepristopna, je dobila baje iz Londona migljaj, da je zaključitev češkega posojila na Angleskem odvisna od popuščanja v tem vprašanju. Avstrijci so se namreč glede likvidacije postavili na stališče, da se mora velik del zlata, ki ga še ima Avstro-ogrska banka rezervirati akcionarjem, ker bi Avstrija potem mogla s tem zlatom ustanoviti novo novčano banko. Češka kakor tudi Jugoslavija pa zahtevata da se mora to zlato v smislu senžermenske mirovne pogodbe razdeliti med nasledstvene države v sorazmerju z množino avstrijskih bankovcev, ki so se nahajali ob času žigovanja v posameznih državah. Ako se razdeli to zlato, dobi Jugoslavija približno 35 milijonov zlatih kron.

Dunaj, 17. jan. (Izv.) Danes opoldne so prišli k zveznemu kancelarju Mayerju zastopniki Francije, Italije in Anglije gg. Le Fevre, Pourtales in markiz Lindey. Posvetovanja so se udeležili tudi minister Grimm ter guverner avstro-ogrske banke dr. Spitzmüller. Posvetovanja so imela za predmet izključno le likvidacijo avstro-ogrske banke.

Sklicanje gosp. sveta

Beograd, 17. jan. (Izv.) Trgovski minister je odredil sklicanje privrednega saveza za prve dni februarja. Na tem sestanku bo privredni savez oddal mnenje glede revizije carinskih tarif in glede revizije prevoznih tarif.

Novi finančni minister

Beograd, 17. januarja. (Izvirno.) Vprašanje finančnega ministra je postalo zopet akutno, ker je Drašković izjavil, da je preveč obložen z delom in da ne more voditi dveh ministrstev. Vseled tega bo jutri demokratski klub definitivno določil kandidata v imenovanje. Skoraj gotovo bo novi finančni minister vsenčlanski profesor dr. Kosta Kumanudi.

Razkol v nemški socialdem. na Češkem

Praga, 17. januarja. (Izv.) V nemški socialno - demokratski stranki ki ima v zbornici 35 mandatov, je na stal razkol. Izključili so komunistično manjšino. Glavni vzrok so bili zadnji komunistični nemiri, katerih so se nekatere člani socialno - demokratske stranke proti volji stranke udeležili. Izključeni so bili vsi poslanci, ki se se izrekli za priklonitev k Moskvi.

Beograd, 17. jan. Ukazni odbor ministrov je zahteval od vseh ministrstev, da mu do 1. februarja predložijo seznam vseh uradnikov z označbo kvalifikacije. Z ozirom na to je že več višjih uradnikov, ki niso imeli potrebne kvalifikacije, podalo ostavko.

Atene, 17. januarja. Glasilo Venezelosove stranke objavlja pismo Venizelosu iz Nizze, kjer jasno izraža, da se ne mara več pečati s politiko.

Berlin, 17. januarja. (Izv.) V uradnih londonskih krogih se zatrjuje, da se bo plebiscit v Gornji Šleziji vršil dne 13. marca 1921.

Milan, 17. jan. Tovarniško delavsvo je proglasilo v provinci Parma generalni štrajk, kateremu so se pridružili tudi poljski delavci. Vlada je proglasila nad vso provinco obsedoo stanje.

Solske razmere v Prekmurju

(Pisma naprednega učitelja.)

O naših „vogrskih“ učiteljih bi bilo mnogo povedati. Ko je prišlo Prekmurje pod Jugoslavijo, so skoraj vsi hoteli na Madžarsko. S tem so javno dokumentirali svoje mišljenje. To je končno njihova stvar, v kolikor so privatniki. Da so pa ti „vogrski“ učitelji smeli mirno vršiti naprej svojo službo, to je bilo nedopustno. Se manj dopustno je bilo, da se je zopet nazivalo celo take, ki so že zbežali na Madžarsko, pa se pozneje vraili. Iz teh krogov se je najbolj ruvalo med ljudstvom proti Jugoslaviji in proti narodni šoli. „Školniki“ so prepričevali ljudi, da „Kranjski“ ter „Srbi“ itak ne ostanejo dolgo. Se danes je med njimi precej tihih nepoboljšljivih hujšakcev. Na učiteljskem zborovanju se je tak „vogrski školnik“ izrazil, da je sicer primoran učiti slovensko, da ga pa narodna vzgoja prav nič ne briga. Po večini so školniki tudi organizisti. Upajmo, da se na orglje boje razumejo, nego na slovenski jezik. Temu se ni čuditi. So med njimi, ki imajo vsega skupaj samo dva razreda madžarske meščanske šole, madžarske otroške vrnarice so bile postavljene za učiteljice. Nekaj jih je, ki niti prekmurskega dialektu ne govorijo. Predstavljajte si, kakšen je poduk v prekmurskih šolah! Dovolj bi bilo dobro kvalificiranih slovenskih učiteljev, ali ljubljani je vprašan narodne vzgoje v Prekmurju očitno malenkost. Treba bo potrkati na višje mesto, ki ima gotovo več zmisla za važna nacionalna vprašanja. Toda oprostite! Tudi naša deželna vlada je mislila na to, ter dala naše školnike učiti književnega jezika. Klerikalci so našli metodo, po kateri so naši vogrski školniki v nočnicah v škofskih zavodih s pomočjo sv. duha se naučili književnega jezika tekom enega meseca, in sicer z odličnim uspehom. Vrnili so se takorekoč s polno kvalifikacijo in vodijo sedaj naše šole. Naši učitelji služijo pod njimi in pišejo in rešujejo akte ter

skušajo popraviti, kar školniki v šoli zagrešijo. Ako ima školnik prvi razred, mora učitelj v drugem začeti s podukom z nova. Ako ima višji razred, zapustijo otroci šolo kot bedaki. Šole, kjer poučujejo sami školniki (tudi takih imamo) pa se sploh ne dajo popisati. Sedaj smo začeli preganjati komuniste, razpuščati njihova društva in zapirati lokale. Najmanj tako potrebno bi pa bilo, da prične vlada preganjati prekmurski solski svet, ki trpi in se protežira solski boljševizem. Kaker sem zadnjič predlagal, da plebanoše imenujemo za tchante na Kranjskem in Stajerskem, tako bi bilo dobro, da školnike (pa seveda samo tiste, ki imajo popolno kvalifikacijo) porazmestimo po večjih šolah po Sloveniji, da se tamkaj prične našemu jeziku in privadijo nalogam slovenskega vzgojitelja. Kar pa je nesposobnih, in voditelje madžarske propagande je treba odstraniti iz našega šolskega sveta. Najnovejša reforma v Prekmurju bi bile sledeče: Napraviti se naj dva šolska okraja. Nadzornik je preobloženo s pisarniškim delom in nedostaja mu časa za temeljit inspekcije. Tako dobimo dva okrajna šolska sveta, ki naj se uredita tako, da ne bodo imeli samo plebanoši vpliv na šolstvo, temveč tudi država (glavar, nadzornik) in učiteljsko. Višji solski svet naj odpošlje posebno komisijo, ki pregleda prekmurske šole in učitelje ter ima pravico, takoj ukreniti, kar je potrebno. Pri višjem školskem svetu naj se odredi posebni referent za Prekmurje, vsaj za tako dolgo, da bo šolstvo tam popolnoma urejeno. Skrajni čas je, da se vsi, ki jim je narodna prosveta v novih krajih priscu in zlasti oni, ki jim je skrb za njo dolžnost, pobrigajo bolj za upravo in šolstvo v zapuščenem Prekmurju. Zlasti opozarjamo na to tudi naše narodne poslance.

Politične beležke

— Za jugoslovansko anticeutralistično stranko. V zajedničarskem „Hrvat-skem listu“ predlaga zajedničar Kerubin Segović, da se muslimani, klerikalci in zajedničarji združijo v enotno anticeutralistično stranko, kateri bi se verjetno pridružili tudi Radičevci. Razmere za ustanovitev anticeutralističnega bloka so v sedanjem trenutku jako ugodne, ker se pripravljajo komunisti na obstrukcijo v konstituenti, kar bi bilo radikalno-demokratski vladji jako prijeten izgovor, da izjavi določene poslovniku z vsodostednostjo. Segović pravi, da bi bila ustanovitev anticeutralističnega bloka prvi korak za ozdravljenje položaja, ker je skrajno nujno, da se najprej vsaj zblizajo, a potem raliirajo vse stranke, ki so monarhističnih in federalističnih načel. Ta anticeutralistični blok bi na temelju svojega programa lahko iskal sikov s strankami, ki so nasprotniki centralizma, a tudi nasprotniki monarhije. Kakor se torej vidi, bi Segović hotel imeti blok, ki bi v njem sedeli klerikalci, komunisti, zajedničarji, radičevci, republikanci ter vse slične in podobne družbe.

— Revizija uradniških ukazov. Iz Beograda poročajo, da je vlada odločena izvršiti revizijo zadnjih uradniških ukazov, kar je jasno, da so ne-

kateri ministri bivše Vesnićeve vlade, pred svojim odhodom imenovali nebroj uradnikov, ki niso zaslužili pomaknitve v višje razrede, temveč so napredovali, ker so politični somišljeniki strank, ki so jim pripadali dotični ministri. V teh ukazih je dosegel rekord bivši minister pošte, zajedničar Drinković, ki je in statu demissionis predložil regentu v podpis celo kopo ukazov, katerih publikacije je sedanja vlada v državni tiskarni sistirala.

— Radić se pogaja. V Beograd je dospel dr. Basariček, odposlanec Stjepana Radića ter je takoj začel razgovore z vplivnimi političnimi osebnostmi vseh strank; poslal je tudi klubom resolucije seljačke stranke od 8. in 9. januarja.

— Odredbe proti komunistom bodo še poostrene, tako je izjavil minister notranjih zadev v sobotni seji konstituantne.

— Občinske volitve v Beogradu. Kakor smo že poročali, se je v beogradski občini dosegel sporazum za ponovne občinske volitve, ki se vrše dne 15. februarja t. l. Na čelu radikalno-demokratske liste bo nek radikalni arhitekt in cela lista bo obsegala izključno strokovnjake, katerih naloga bo, da čim energičneje delujejo za obnovo in polepšanje prestolnice. Skoraj gotovo je, da bo izvoljena vsa radikalno-de-

demokratska lista. Komunisti dobe najbrže le par mandatov.

— Zunanji položaj Češkoslovaške. Iz Prage javljajo 16. jan.: „Česke Slovo“ priobčuje razgovor z doktorjem Benešem, v katerem označuje ta zunanji položaj češkoslovaške republike kot popolnoma zadovoljiv. Prijateljstvo z Jugoslavijo in Romunijo se ni prav nič ohladilo, temveč se je še ojačilo.

— Uprava Avstrije v rokah reparacijske komisije. „Times“ javlja iz Berlina, da se je odločila avstrijska vlada, da v slučaju, če bi zavezniki ne odpomogli, demisionira in preda upravo zemlje v roke reparacijske komisije.

— Nov francoski kabinet. Iz Pariza poročajo 16. jan.: Briand je ob šestih popoldne naznanil predsedniku republike Millerandu končnoveljavno sestavo ministrstva. Novo ministrstvo je sestavljeno naslednje: predsedstvo in zunanje zadeve Briand, pravosodje Bonevay, notranje Maraud, vojna Darhou, mornarica Gourthau, finance Deumer, šolstvo Berard, poljedelstvo Leleuvre de Pry, trgovina Dior, delo Daniel Vincent, pokojnine Maginet, javna dela Letroqueur, narodno zdravje Leredu, kolonije Sarraut, osvobodeno ozem-

lje Louchour. Ko je Briand zapustil Elysee, je imel novi kabinet sejo, na kateri se je pečal z imenovanjem državnih podtajnikov. Atentat na Ljenua? Iz Helsinfora javljajo, da se je za časa zasedanja osmega sovjetskega kongresa v Moskvi izvršil na Ljenua bombni atentat na poti, po kateri je vozil Ljenua avtomobil. Šest vojakov in trije civilisti so bili ubiti, Ljenua pa leži težko bolan.

— Diktatura proletarijata nad znanostjo. Nemški listi prinašajo vest moskovske „Pravde“, po kateri je sovjetska vlada službeno izjavila, da velja diktatura ruskega proletarijata tudi za znanost. Sovjetska vlada bi zvršila samoubojstvo, če bi dopustila svobodno znanstveno raziskovanje. „Izvestija“ javlja, da se na historijsko in pravno fakulteto dopušča samo one osebe, ki zastopajo revolucionarne marksistične nazore in ki imajo priporočilo krajevnih sovjeto.

— Kongres zveze narodov. Iz Milana poročajo 15. jan.: Kongres udruženja narodov se je zaključil, Ruski delegati so izrazili željo, naj se Rusija pod sedanjim režimom ne sprejme v zvezo narodov.

Avstrijska poštna stavka končana.

Dunaj, 16. jan. (Izv.) Tri dni trajajoča poštna in enodnevna telefonska in brzojavna stavka sta končani. Po dolgotrajnih pogajanjih se je vlada odločila popustiti in danes je bljudeta že telefon in brzojav. Ta stavka, ki je prebivalstvo resno vznemirila, ni bila mezdno gibanje, temveč borba za moč med socialističnimi poštini nastavljenici na eni in kršč. socialnimi ter nemško nacionalnimi uradniki na drugi strani. Ti, takozvani pragmatični nastavljenici so podrejeni splošnemu službenemu redu, ki urejuje tudi njih avanzma, medtem ko so „izvenpragmatični“ podrejeni posebnemu sistemu, ki poseameznega ocenjuje po njegovih zmožnostih, ter potem urejuje tudi njegovo povišanje v višji čin in določa njegovo plačo. Ti dve kategoriji sta se razvili šele odkar spada pošta pod prometno ministrstvo, ki ima opravka večinoma z uradniki izven pragmatike, kar so vsi železničarji. Krščanski socialni kakor tudi nemški nacionalni poštini nastavljenici so bili s svojo staro službeno pragmatiko zadovoljni, soc. demokratični nastavljenici pa so se trudili otresti se spon pragmatike, da narede vsakemu, ki je zmožen prosto pot. Vlada je bila pripravljena pristati na to, da se od sedaj službujo-

čih uradnikov postavi vsakega po njegovi lastni želji v eno izmed obeh kategorij. Samo naraščaj naj bi bil brezpogojno najprej pragmatičen ter bi šele potem dočel o svoji prihodnji usodi. Socialisti pa s tem niso bili zadovoljni, ker oni hočejo tudi z naraščajem okrepiti svojo organizacijo. Vlada se je pozivila na strokovnjake, celo iz upravnega sodišča, nastavljenici pa so apelirali na — stavko. In tako se je odigral boj zopet na hrbtu prebivalstva. Dunaj kakor Avstrija z vsemi življenjskimi obrati, policija, požarna bramba itd. so bili čez noč izolirani in vse življenje je zamrlo. Vrh tega so se vršile med stavkajočimi pragmatiziranimi in nepragmatiziranimi pravcate bitke. Z oklopnim avtomobilom so stavkajoči najprej poizkusili napad na glavno pošto. To pa je strazila policija na konjih, ki je prepodila napadalce. Posledica napada je bilo nekaj ranjencev. Drugi poštini uradi so bili deloma demolirani, deloma pa so jih napadalci spravili v kaotičen nered.

Po tridnevnih pogajanjih je bil dosežen provizoričen mir. Sklenjeno je, da se določi nov službeni red, v katerem se bodo vpoštevale želje poštinih nastavljenecv obeh kategorij.

Domače vesti.

Ljubljana, 17. januarja.

— Seja načelnstva IDS, ki je bila sklicana za jutri v torek popoldne, se radi raznih ovir ne bo vršila.

— V strahu in trepetu so slovenski klerikalci, ki hero poročila o ustanavljanju narodnih gard v Jugoslaviji, ki so se stavile na razpologo vladi v borbi proti državnim elementom v državi. Ker je delo narodnih gard naperjeno edino le proti raznim notranjim in zunanjim sovražnikom naše kraljevine, si moremo klerikalni strah pred narodnimi gardami razlagati le na ta način, da se klerikalci sami štejejo med te protidržavne elemente. Kak strah bo prevzel naše klerikalce, ko zvedo, da se tudi v Sloveniji osnuje narodna garda z isto nalogo, kakor jo imajo v Bosni in Vojvodini. — Na nizki napad, ki ga je priobčil „Slovenec“ v zvezi z narodno gardo ne jugoslovanske dobrovolje, bo „Slovenec“ od Saveza dobrovoljcev že sam dobil priueneren odgovor.

— Čitaj, potem sodi. Zagrebški „Obzor“ porabi vsako priliko, da se zaleti v Slovence. V ta namen si je izbral tudi naredbo deželne vlade za Slovenijo glede nekaterih izprememb o določitvi za državne izpite na ljubljanskem vseučilišču. Tam je med drugimi določbami jasno rečeno, da znaša izpravevalnina za vsak državni izpit 25 dinarjev, za dijake neslovanskih narodnosti pa, ki niso naši državljani, je določena takša 40 dinarjev, torej popolnoma jasno, da vse dijake slovenske narodnosti brez ozira, ako so ali niso naši državljani ali ne in za vse neslovanske dijake, ki so naši državljani, veljajo nižje fause, le neslovanski dijaki tuji podaniki, plačajo zvišano takso. „Obzor“ pa ni razumel, ali pa ni hotel tega razumeti in pravi, da veljajo znižane takse za Slovence, po-

višane pa za Neslovane in opozarja centralno vlado, da revidira ta sklep deželne vlade, zraven pa seveda dodaja zlobne pripombe o Slovencih, ki se v „Obzoru“ ponavljajo od časa do časa.

— Razmere na Koroškem ne samo da se ne zboljšujejo, temveč so vsak dan slabše. Zupnik Ivan Ebner se je moral na nemški pritisk umakniti iz domače vovbarske župnije v St. Stefan, pa tudi tam nima miru, vsako noč prihajajo zdvijani nemčurji, ki razsajajo in pušajo pod okni in tudi kamenje mečejo v okna, ki so že vsa razbita. V Vovbrah opravi službo nemški kaplan Zinnndorf iz Velikoveca. Slovenski duhovniki doslej še niso dobili mesečne plače, v šolo ne smejo priti, ker so otroci tako nahujskani od nemških učiteljev, da takoj zapustijo šolo, ako bi prišel slovenski katehet. Nemčurji vedno in povsod zborujejo in hujskajo proti Slovincem. Vrši se celo neka tajna mobilizacija nemčurjev, puške imajo vsi. Zavednim Slovincem žugajo, da jih ubijejo, ako do določenega časa ne zapustijo dežele. Naša vlada bi morala nekaj ukreniti v varstvo resno ogroženih koroških Slovincv.

— Novi odbor „Društva novinarjev“, izvoljen na občnem zboru dne 16. i. m. se je konstituiral takole: predsednik Franc Smodej, podpredsednik Stanko Virant, tajnik Božidar Vodeb, blagajnik Emil Vodeb; odborniki: Franc Puc, Viktor Cencič, Maks Zagar, Robert Pohar in Vitoimir F. Jelenc. Ostale funkcije (preglednikov računov, namestnikov in razsodišč) ostanejo kot doslej.

— Popis prebivalstva in domače živine. Glasom odredbe ministrstva za

socijalno politiko se bo vršil popis prebivalstva in domače živine v Jugoslaviji dne 31. januarja t. l. S popisom naj se ugotovi število prebivalstva, kakor se najde v noči med 31. januarjem in 1. februarjem 1921; vpisovanje v seznam sam pa se prične dne 1. februarja 1921 zjutraj istočasno v vsej kraljevini, tako da bo najkasneje do dne 10. februarja popis dovršen v vsej državi.

— Državna komisija za preživljanje v Ljubljani in vse okrajne komisije za preživljanje, so prenehale poslovati. Spise teh komisij je prevzel invalidski odesk poverjenišva za socialno skrbstvo, ki je nameščen v šentpeterski vojašnici v Ljubljani.

— Električna centrala Zagradec. Zadržana zgraditi električno centralo na Krki. Sedanj je se bo popravil in nekoliko zvišal, neposredno pod jezom pa se bo zgradilo poslopje s turbino za električno centralo. Električni tok se uporabi kot gorilna sila za razsvetljavo in v industrijske svrhe.

— Otvoritev telefonske centrale v Rušah. Pri poštne uradu Ruše se je otvorila dne 15. decembra 1920. telefon centrala z javno govorilnico kol postanka centrala k glavni centrali v Mariboru. Nova centrala ima omejeno dnevno službo in posreduje brzojavke po telefonu.

— Poziv beguncem. Vsi oni begunci, ki se še nameravajo vrniti v svoje predvojno bivališče in reflektirajo pri tem na brezplačno vožnjo, naj se čim prej pismeno ali ustno javijo pri okrajnem glavarstvu (politični ekspozituri). Svojega sedanjega bivališča. Urad za zaščito beguncv bo skušal na podlagi teh prijav izposlovati pri centralni vladi zanje brezplačno vožnjo do državne meje. Na prijave po 10. februarju se ne bo oziral.

— Izirjevanje davkov. Poroča se nam: Davki, predpisani za čas od dne 1. junija 1920. do dne 31. maja 1921. in naknadno predpisani za prejšnja leta, se bodo prisilno iztirjevali, če se prostovoljno ne plačajo do dne 27. januarja 1921. (razven davka na poslovni promet in vojne dobičke). Tozadevni razglas je nabit na mestni deski.

— Imenovanje v poštni službi. Imenovani so za višjega poštnega komisarja poštni komisar Miroslav Matjašič pri poštne ravateljstvu v Ljubljani; za višjega poštnega upravitelja višji poštni kontrolor Ivan Velepčič, kateremu je stalno podeljeno vodstvo poštnega urada Ptuj; za poštnega računskega svetnika višji poštni oficial II. razreda Evgen Križaj pri poštne strokovnem računskem oddelku I v Ljubljani; za poštne višje oficiale I. razreda poštni višji oficial II. razreda Josip Magolič in Matevž Zupan v Ljubljani, Anton Wagner v Ptuj, ter za poštnega računskega revidenta poštni računski oficial Franc Juman pri p. strokovnem rač. oddelku I v Ljubljani; za poštne višje oficiale II. razreda poštni oficiali Anton Smodič v Ptuj, Andrej Anžlovar pri prijavnem in shranjevalnem uradu v Celju, Ivan Konte v Ljubljani 1, Karel Čeh pri p. ravateljstvu v Ljubljani, Jernej Vongust v Gorjii Radgoni, Franjo Zupančič in Jernej Vidmar v Mariboru 1, Martin Milakar v Ljubljani 2, Karel Kumer pri p. strk. rač. oddelku v Ljubljani, Anton Mayer v Mariboru 1, Ivan Pevac v Ljubljani 1, Matevž Kumer v Mariboru 1, Janko Cizelj-Allech pri p. rav. v Ljubljani, Karel Milakar v Celju, Leopold Markelj pri p. rač. odd. v Ljubljani, Franc Mezek v Ljubljani 2, Janko Tavzes pri p. ravateljstvu v Ljubljani, Peter March v Mariboru 2, Robert Otičič pri p. ravateljstvu v Ljubljani, Pavel Krulj v Zidanem mostu, Karel Bano pri teht. odd. p. rav. v Ljubljani, Ivan Lenarčič v Novem mestu, Alojzij Kraker v Ljubljani 2, Milan Stencar pri p. rav. v Ljubljani, Gabrijel Weber v Ljubljani 2, Valerijan Mayer v Celju, Franc Rechenberger v Mariboru 2, Franc Salehar pri gosp. uradu v Ljubljani, Hubert Jurkovič v Gorjii Radgoni in Franc Volavšek v Mariboru 1.

— Poziv svima društvima i kulturnim ustanovama u kraljevini. Glavno uredništvo Almanaha Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca moli eva društva i kulturne ustanove, koji još nisu poslali podatke Almanahu, da ih za opću korist hitno pošlju. Da bi se olakšalo prikupljanje, uredništvo moli samo za sve podatke: Tačan naziv i adresa, broj članova (na samo približno) i eventualno još koji važan i interesantan podatak. Te podatke može svakako dati svaki prijatelj svog društva. Napominjemo, da zvanični podatke i radove po naredbi Min. Predsednika daju Almanahu sva Ministarstva, pokrajinske vlade i naj važnija nadležna. Podaci se mogu i na dopisnici poslati i to na adresu: Almanah, trgovačko zanatilska komora, Novi Sad. Glavno Uredništvo.

— Lahk lepo začenjajo. V čisto hrvatsko vas Rakalj v Istri je poslala italijanska šolska oblast učitelja in

Prosveta.

— Narodna Galerija. Ljubitelji umetnosti opozarjamo, da je društvena zbirka modernih slovenskih slikarskih in kiparskih del javnosti odprta vsako nedeljo od 10. do 12. ure in ob četrtkih od 14. do 16. ure. Narodna Galerija se nahaja v Kresiji, Solski drevo-red št. 2, 1. nadstropje, kjer se ob označenih urah sprejemajo tudi novi člani. Društvena članarina znaša malenkostni znesek letnik 30 K, ustanovnina pa 500 K. Naj ne bo slovenskega inteligenta, ki ni član te prevajne kulturne ustanove! — Na željo se vsakomur dopošljejo društvene čekovne položnice. Vse dopise je naslavljati na zgornji naslov.

— Koncert pevskega zbora Glasbene Matice dne 24. t. m., bo nudil občinstvu izbor najnovejših slovenske vokalne produkcije. Od nežnih melodijskih otroških pesmi Emila Adamiča, do krepke domovinske pesmi Ferdo Juvanča bo podan na čelu programa A. Lajovica s šestimi umetniško dovršenimi zbori. Zaduje imenovani zbori vsebujejo enkrat najsubtilnejše muzikalne izraze (Kiša), druga živahen ples (Ples kralja Matjaža), potem zadnjo zopet vesel, naroden ton v „Pasirčičih“, ali prelepo pesem naše narodne usode in upanja na „Zelenega Jurja“. Vsak prijatelj lepe pesmi bo našel dne 24. t. m. svoj del in čisti užitek. Glas-

beni Matici pa naj polna dvorana prič-a, da slovensko občinstvo razume nje-no idealno prizadevanje. Vstopnina: sedeži po 50, 40, 30, 20 in 15 kron; stojišča po 10 in 4 krona. Vstopnice se dobivajo v predprodaji v trafikl v Prešernovi ulici in na večer koncerta pri blagajni.

— Strohmayerjev dan. Poverjeništvu za prosveto v Hrvatski in Slavoniji je oodredilo, da se rojstni dan biskupa I. J. Strohmayerja dne 4. februarja v vseh srednjih, kakor tudi ljudskih šolah primerno proslavi. Prirede naj se predavanja o življenju in delovanju Strohmayerjevem.

— Njegov mavzolej na Lovčenu. V Beogradu in Cetinju se je osnoval poseben odbor, ki bo pripravil vse potrebno, da se prenese smrtni ostanek velikega srbskega pesnika vladike Njogoša Petroviča iz Cetinja na Lovčen. Ko so leta 1915 zavzeli Avstriji Lovčen, so porušili mavzolej, a pesnikove ostanke prenesli v Cetinje. Sedaj je mavzolej popravljen in prenos se izvrši še to spomlad. Po poročilih iz Beograda bo svečanostnemu prenosu prisostvoval tudi regent Aleksander.

— Risto Savin. nove skladbe. Pri tvrdki Goričar & Leskovšek v Celjista izšla dva zveska pesmi skladatelja opere „Lepa Vida“. Risto Savina, in sicer po pesnitvah Otona Zupančiča. Naročajo se pri založništvu ali pri vsaki drugi večji knjigarni.

učiteljico — oba iz Sicilije, nobeden ne zna niti besedice našega jezika. Kakor se vidi, se Italijanom zelo mu- di, da bi čim prej poitalijančili pri- morske Slovence in Hrvatce, ne po- mišljajo pa pri tem, da danes taki poskusi niso več tako lahki.

* Švicarski konzulat v Zagrebu, katerega delokrog se raztega tudi na Slovenijo, je začel z vidiranjem potnih listov, s popolnim konzular- nim poslovanjem pa začne še le 1. februarja. Nahaja se v Preradovi- čevi ulici 24, dvorišče, desno, uradne ure so od 10. do 12. in od 15. do 16. ure.

* Delegati Lige narodov v Beogradu. Iz Beograda poročajo, da se je bolgar- ska vlada obrnila na Zvezo narodov s prošnjo, da ista posreduje, da se vrne- jo iz Srbije bolgarski vojni ujetniki, ki jih je v Srbiji še okoli 2000. Liga narodov je odredila dva delegata, med njima Fritiof Nansena, da se v Srbiji uverita o izjavi bolgarske vlade. „Po- litika“ pozdravlja dohod mednarodnih delegatov, ki se bodo lahko sami pre- pričali, da je v Srbiji še kakih 10 Bol- garov, ki se nahajajo v sodnih pre- iskavah zaradi raznih zločinov. Med- narodni delegati si pa pri ti priliki lahko ogledajo po vranjskem in topli- škem okrogu posledice bolgarskih gro- zodejstev za časa okupacije.

* Paketni promet s Srbijo. Iz Beo- grada nam poročajo, da se paketni promet s Srbijo, ki je bil izvenski Beograd — popolnoma ustavljen, se- daj zopet vrši v polnem obsegu.

* Znižanje davka na kinematografe. „Riječi“ se poroča iz Beograda, da je ministristvo financ sklenilo znižati da- vek na kinematografe za 20 do 30 odstotkov.

* Prvi razred na železnicah je v Če- škoslovaški skoraj na vseh progah po- polnoma odpravljen, ker se v tem raz- redu vozi premočno občinstvo, dočim sta tretji in drugi razred prenapolnje- na. Listi z zadovoljstvom komentirajo to drebno, češ da je tudi v demokratič- ni Ameriki na vseh progah samo en razred.

* Brzojavne pristojbine na Mad- žarskem v prometu z Jugoslavijo in druge sosedne države so od 15. t. m. zvišane na 30 kron (minimalne pristojbine) odtodno 3 krone za be- sedo.

* Sestanek invalidov v Mariboru. V nedeljo dopoldne se je v gostilni Fuchs v Mariboru vršil jako dobro obiskan sestanek vojnih invalidov, vdov in sirot. Službeno zadržanega poverjenika za socialno skrb je za- stopal komisar dr. Kuheji, ki je sho- du tudi predsedoval. Udeležniki so pridno priglašali svoje pritožbe, prošnje in želje, ki se bodo po mož- nosti tudi uvaževale. Izreke so se zlasti pritožbe zaradi trafik, ki so ponekod še vedno v rokah ljudi, ki so zmogli za drugo delo in zaradi nerednega dobavljanja tobaka za tri- fike. Invalidski trafikanti morajo za nabavo tobaka najemati posojila in plačati denar naprej, na tobak pa ča- kat čisto po več tednov. Šef invali- lidnega oddelka, dr. Breclj je ob- ljubil nujno pomoč.

* Čitalnica v Celju otvori dne 27. t. m. po večletnem odmoru zopet svojo veliko knjižnico.

* Tožbo zaradi častikraje je vložil predsednik celjske stanovanjske komisije proti nar. socialistični „Novi Pravdi“, ker je v nekem dopisu iz Celja sumničala komisijo, da za bak- siš protežira demokrate pri oddaja- nju stanovanj.

* Iz kozjanskega okraja nam priha- jajo neprestano pritožbe nad gospo- darstvom okrajnega zastopa, kate- remu načeljuje dekan Tomažič. Okrajne ceste so v tako slabem stanju, da se oddalec ne morejo primerjati niti z občinskimi in zasebnimi kolovozji. Se- veda, gospod dekan se lahko pelje z dvovprežno kočijo, kmetje naj pa ga- zijo po blatu. Kaj, ko bi gospod dekan sledil vzgledu dr. Jankoviča in doktor Barleta, ki sta jo po volitvah zaradi silnega poraza klerikalcev takoj popi- lala iz Kozjega? Ako okrajni zastop- noče delati, naj ga vlada razpusti in imenjuje za gerenta moža, ki bo imel misla za ljudske potrebe in koristi.

* Desettedenski gospodinjiski tečaj je priredilo poverjenstvo za kmetijstvo v Letušu v Savinjski dolini. Zasluga gre šolskemu vodstvu. Kako potreben je bil tak tečaj, dokazuje dejstvo, da ga ob- skuje 22 deklet.

* Iz St. Petra v Savinjski dolini nam poročajo, da je ljudstvo jako radovedno, kdaj pride pred sodišče njihov župnik dr. Janjič, ki je bil zaradi volilnih sleparij naznanjen državnemu pravdnstvu v Celju. Pa se menda niso akti izgubili?

* Iz Letuša v Sav. dolini nam jav- ljajo, da so tamkaj tatvine na dnev- nem redu. V zadnjem času sta bila ukradena trgovca Sulcer in gostilničar

Bizjak. Očividno gre za dobro orga- nizirano tatvinsko družbo. Orožniki kljub pridnemu poizvedovanju tato- vom še niso prišli na sled.

* Štiri ljubljani — za Avstrijo. Kakor je znano, imajo naši Nemci pravico odločiti se za avstrijsko državljanstvo, v katerem slučaju mo- rajo pa potem res oditi v obljubljeni dežel, t. j. v Avstrijo. V Ljubljani se je do sedaj odločila samo četvor- rica Nemcev za Avstrijo in sicer: odvetnik dr. Eger, Franc Drogenig, trgovec in hišni posestnik, M. Rantih in Josip Schneider, trgovec. Dr. Eger je odšel v Avstrijo že kmalu po prevratu, ostali trije se nahajajo še v Ljubljani.

* Davek na vozila v Ljubljani. De- želna vlada za Slovenijo je z nare- dbo z dne 4. t. m. dovolila, da sme mestna občina ljubljanska od vsakega zasebne konjske kočije in vsakega zasebnega avtomobila izza dne 1. januarja 1921 pobirati v korist me- sne občine povračila mesini davek in sicer za kočije: od enovprežne konj- ske kočije 500, od dvovprežne 800 kron na leto. Od osebnih avtomobil- lov pa se plača na leto: do vsehletih efektivnih 30 HP 2000 kron, nad 30 HP pa 3000 kron; za tovrstne avto- mobile do 3 ton 2000, nad 3 tone pa 3000 kron. Plačevati ta davek so dolžni lastniki vozil tudi če bi se le-ta stalno uporabljala po kom dru- gem ali pa sploh ne.

* Davek od prenočišč v Ljubljani. Uradni list za Slovenijo objavlja naredbo deželne vlade, da sme me- stna občina ljubljanska od dneva razglasitve pa do 31. decembra 1921 pobirati občinski davek na obrtoma izvrševano prenočevanje tujcev. Dav- ščina znaša za vsak prostor, obrto- ma oddan v prenočevalne namene, za vsak dan oddaje 25% čiste od- dajne cene, kateri znesek sme preno- čiščar k čisti oddajni ceni priračuna- ti. Mestni magistrat ima pravico, da na željo prenočiščarjevo ali po lastni inicijativi davščina pavšalira v sporazumu z obdavčencem. Vsi prenočiščarji morajo mestnemu magi- stratu v osmih dneh prijaviti kraj prenočevalskega obrta, število prostora in dnevno oddajno ceno.

* Invalidski dom v Ljubljani. Kakor se nam poroča, se je kr. invalidska šola preselila iz sedanjih prostorov v Belgijski vojašnici v St. Petersko vo- jašnico ter obenem spremenila naslov, ki se bo glasil odslej „Invalidski dom“ v Ljubljani.

* Ljublj. prestov. gasilno in rešev. društvo se tem potom zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k izredno lepemu us- pehu božičnice. Naj bodo vsi uverje- ni, da si društvo šteje v dolžnost, o- stati zvesto svojim ciljem in jim na ta način povračati njihovo dobrohotnost. Odbor.

* Ljublj. prestov. gasilno in rešev. društvo priredi dne 22. januarja t. l. v zgornjih prostorih Mestnega doma predpusten ples v krasno prirejeni dvorani in stranskih prostorih. Prireditelj bo, kakor kaže, presegala vse doseda- nje. Podrobnejše pozneje! Ze danes pa opozarjamo slavno občinstvo, naj nikar ne pozabi posetiti tega lepega večera, ki bo gotovo vsakemu ostal v dobrem spominu.

* Ljubljansko barje. Posestniki-me- jaši ob Cornovcu se še enkrat pozo- vejo, da posekajo v tem jarku drevje in grmovje do golega vsaj do konec februarja t. l., sicer bo postopal glavni odbor v zmislu svoje dni izdanega razglasa.

* Morilec Eferl ubija dalje. Po po- inkih, ki so prišli z naše severne meje, se je po Mariboru raznesla vest, da je morilec Eferl na svojem begu v Avstrijo ustrelil še dva orož- nika, ne ve pa se, ali naša ali avstrijs- ka. Po drugi verziji pa sploh ni po- begnil v Avstrijo, ampak se skriva ob meji pri tamošnjih posestnikih, ki jim grozi, da jih takoj ustrelji, ako ga izdajo.

* Konec tibotape. Posestnika sin, Karel Novak iz Zdenkovca pri Can- kovcu, je bil prekan tibotape. Prišel je večkrat v neljubo dotiko z jugoslov- skimi finančnimi stražniki je ustre- slujeval orožja. Pred meseci je ustre- lil nekega finančnega paznika. Ker so ga zaradi tatvine preganjale tudi av- strijske oblasti, je zbežal pred njimi v Cankovo. Orožniki so obkolili hišo, kjer je bil skrit. Ko je Novak videl, da ne more uiti, si je poglaval kroglo v srce. Bil je takoj mrtel.

* Tatvina na kolodvoru v Dalju. Kakor smo nedavno javili, je bilo na daljskem kolodvoru uradniku parnega mlina „Union“ v Osjeku, Mirku Po- žgaju, ukradenih baje en milijon kron, kateri znesek mu je bil izročen za na- kup žita. Ker se je pojavila sumnja, da je bila tatvina fignirana, je bil Požgaj aretiran in izročen sodišču.

Gospodarstvo

Naša trgovska bilanca.

V pretečenem letu se je mnogo pi- salo o našem izvozu in uvozu ter se je skušalo predočiti našo zunanjo trgo- vino v taki luči, kakor da bi bil izvoz nekaj protidržavnega. Nočemo tu kri- tizirati našo zunanjo trgovinsko poli- tiko, pobaviti se hočemo danes samo s tem, kako se je razvil uvoz in izvoz tekom pretečenega leta.

Do sedaj še niso objavljeni defini- tivni podatki o naši zunanji trgovini celega pretečenega leta, pač pa imamo podatke o prvih devetih mesecih 1920. Tekom tega roka izvozilo se je iz naše države blaga v vrednosti 710 milio- nov dinarjev ter uvozilo blago v vred- nosti 2576 milijonov dinarjev, torej je bila naša zunanja trgovina pasivna za 1866 milijonov dinarjev ali 7464 milijonov kron. Te podatke imamo iz brošure: „Zunanja trgovina kraljevine SHS“, ki jo je pred kratkim napi- sal Jelenko Petrovič. Pisatelj izvaja v svoji brošuri, da je bila naša zunanja trgovina tudi v četrtim kvartalu pre- tečenega leta pasivna in da je po nje- govem mnenju iznašal uvoz celega pretečenega leta nekaj čez 3600 milio- nov dinarjev, izvoz pa nekaj čez 1400 milijonov dinarjev, tako da smo zaključili leto s pasivno trgovinsko bi- lancio v znesku okroglih 2200 milio- nov dinarjev, to je 8800 milijonov kron.

Dejstvo, da je bila naša zunanja trgovina lani tako močno pasivna, je za nas jako resno. Res je, da trpi Sr- bija še vedno na težkih vojnih posledicah, ki so dedčina avstrijske in nem- ške okupacije. Srbija je morala uvažati polhišne, obleke, poljedelske pripra- ve, ker so sovražniki te predmete po večini uničili. Tudi ostale pokrajine so potrebovale ogromne množice ma- nufakturne robe, ker tekom vojne, po- sebnost pa v zadnjih letih vojne, ni bilo za civilno prebivalstvo ne obleke, ne perila na razpolago. Kljub vsemu te- mu pa je vendar naša zunanja trgo- vina preveč pasivna. Preveč uvažamo in premalo izvažamo.

Naša valuta je samo radi naše zu- nanje trgovine tako nizka. Države, ki več izvažajo, kakor uvažajo, ali ki imajo le malo večji uvoz kakor izvoz, se morejo ponašati z dobro valuto, kajti za merilo mednarodne vrednosti de- narja je merodajna trgovinska, oziro- ma plačilna bilanca dotične države.

Ker je naša valuta vsled slabe trgo- vinske bilance malo vredna, so cene blaga, ki ga večinoma uvažamo, bi takoj Manufakturno blago, sladkor, olje, vse kolonijalno blago, kakor tudi sploh blag, ki ga večinoma uvažamo, bi takoj postalo ceneje, ako bi se naša valuta izboljšala. Končno je tudi žito, ki ga produciramo preko svoje potrebe, sa- mo radi tega tako drago, ker mora kmet za drag denar kupovati obleko, perilo, čevlje, sladkor in druge reči.

Vidi se torej, da je glavni vzrok draginji in vsega tega, kar je v zvezi z draginjo, naša slaba zunanja trgo- vina. In kako bomo odpravili to zlo? Pred vsem moramo imeti sredstva za izvoz blaga, ki ga imamo v obilici in znano je, da leži tišče in tišče vago- nov lesa, ki že gnije in ki čaka na vagonce že dolge mesece. Promet, t. j. železnice, se morajo torej izboljšati. Ministrstvo saobračaja mora napeti vse moči, da bo dovedlo lokomotive in vagonce na razpolago. Brez tega ne moremo pričakovati ozdravljenja na- šega gospodarstva. Druga pogrška našega gospodarskega življenja pa je ta, da še premalo pridelamo. Angleži in Nemci so postavili v svoj državni program kot eno najvažnejših točk za- htevo, da se poviša produkcija. Angleži rešujejo mezdne spore na ta na- čin, da dajo delavcu tem večjo plačo, čim večja je produkcija. Ravno isti si- stem porabljaajo Nemci. Tudi mi bi se morali oprijeti tega leka. Ako bomo imeli mnogo blaga, mnogo lesa, mnogo premoga, mnogo žita itd., ako bodo železnice v redu, ne bo nobene zapre- ke, da bo naš izvoz tako velik, da bo- mo mogli pokriti uvoz. To je najglav- nejše gospodarsko vprašanje, ki ga imamo tekom tega leta rešiti.

Trboveljska družba je razposlala dne 12. t. m. vsem svojim odjemalcem cirkular, v katerem suho naznanja, da od istega dne (12. januarja) velja- jo zvišane cene za premog. Kdor v pe- tih dneh ne odgovori, ga smatra druž- ba, da soglaša s povišanjem. Kdor s povišanjem ne soglaša, temu bo druž- ba ukinila dobavo premoga! Zneske, vplačane za posamezne pošiljke je do končne določitve novih prodajnih cen smatrati samo kot predplačilo. Razliko bo pozneje doplačati. — Kol- kor je nam znano, ima komisija cen- tralne vlade šele odločiti, ako naj se povišek delavskih mezd prevzre na konsumente s podražanjem cen ali ne. Komisija more tudi odločiti, da po- dražitev premoga sploh ni potrebna. Družba hoče komisiji očividno usiliti prepričanje, da se cene morajo podra- žiti, da naj nosi zvišanje mezd teven

konsument, ne pa bogat milijonar. Skrajni čas je, da se sestavi po vzgle- du drugih držav posebna komisija, ki prične študirati socializacijo rudnikov. Da družba kratkoma ukine dobavo premoga onim, ki s samolastnim nje- nim aktom niso zadovoljni, to presega vse meje. Morebiti hoče družba na ta način dobiti plačet konsumentov in se z njimi izkazati pred komisijo, češ, saj so s povišanjem cen vsi zadovoljni?

== Zakonski načrt o ribarstvu. En- keta poljedelskega ministrstva za es- stavno zakonskega načrta o ribarstvu se je zaradi pomanjkanja stanovanj v Beogradu preselila v Našice na dvor- grofa Pejačevića. V Našicah se nahaja tudi velik ribnjak in več ravnate- ljev-strokovnjakov, ki bodo sodelovali pri sestavi tega načrta. Cim bo zakon- ski načrt gotov, se takoj predloži kon- stituanti. Vlada pričakuje, da bodo do- hodki ribolova donasili letno do 10 milijonov dinarjev.

Nov most čez Donavo. Vlada je dovolila 80 milijonov kron za zgradbo mostu čez Donavo, in sicer med No- vim Sadom in Petrovaradinom. Svo- ječasno je bil tamkaj pontonski most, ki pa je bil med vojno uničen, naka- je postavilo vojaštvo navaden lesen most, ki pa je že nesposoben za pro- met z vozovi. Zgradba novega mostu je nujno potrebna že zaradi tega, da dobi Srem zvezo z Banatom.

Postojna ali Rakek. Važno vpra- šanje prihodnje trgovinske konference z Italijo bo tudi določitev naših mej- nih železniških postaj. Najbolj nas interisira seveda ali bo mejna postaja Rakek ali Postojna. Meja bo presekala južno železnico prilično pri „Ravber- komandi“, to je kaka dva kilometra od Postojne sem. Nekateri gospodarski razlogi govore za določitev postaje Rakek kot mejne postaje, vendar nam je Postojna kot mejna postaja iz na- rodnih razlogov mnogo bolj pri srcu. Kakor slišimo, se pogaja Južna že- leznica za Postajo Rakek. Tudi na ma- riborski konferenci se je pogajala za postajo Maribor kot prehodno postajo. Ako ostane Maribor na severu in ako se določi Rakek kot južna mejna po- staja proti Italiji, smo nasproti ino- zemstvu, četudi ne faktično, pa vsaj navidezno, prikrajšani za kakih 25 ki- lometrov našega ozemlja. Zaradi tega ne moremo pristati na to, da bi bili Maribor in Rakek mejni postaji.

Nova papirnica. S kapitalom 4 milijonov kron se je osnovala v Zagre- bu tvornica „Jugoslavija“ d. d. za iz- delavo papirja in papirnatih izdelkov. Glavnica je razdeljena na delnice po 400 K. Družba bo postavila svojo to- varno v Karlovcu. Pri podjetju je ude- ležena Trgovsko obrtna banka v Za- grebu in več trgovskih in industrijs- kih interesentov v Sarajevu.

Transportno podjetje. V Zagrebu se je z glavnico 4 milijonov kron usta- novilo transportno društvo Jakob Va- lentin. Pri tem društvu je udeležen Zagrebački paromlin, Trgovsko-obrtna banka ter berlinsko društvo Jakob Va- lentin. Slednji ima le mal del kapi- tala.

Nova tvornica špirita. Brodska pecara se je obrnila na ministrstvo za trgovino s prošnjo, da sme zgraditi moderno tvornico za izdelovanje špi- rita. Tvornica je izdelovala do sedaj samo slivovko, sedaj pa namerava po češkem vzorcu zgraditi novo moderno tvornico za špirit, ki bo največja v Ju- goslaviji in bo producirala 30 do 40 tisoč hektolitrov špirita na leto.

Na svinjski sejem, ki se je vršil dne 14. t. m. v Mariboru, je bilo pri- gnanih 32 prašičev. Plačevalo se je za kilogram žive teže 25 do 32 kron; prodalo se je vse.

Paroplovno društvo za dolge plovbe namerava ustanoviti v Splitu nekateri trgovci in kapitalisti.

Družba za avtomobilski promet v Sloveniji. Minister za trgovino in industrijo je skupini ljubljanskih bank dovolil ustanovitev delniške družbe pod imenom „Avtomobilna prometna d. d.“ s sedežem v Ljubljani. Družba je usta- novljena za vzdrževanje rednega oseb- nega in tovrstnega prometa z avtomobi- li in drugimi vozili na vseh važnej- ših progah v Sloveniji.

Rudarska zveza d. d. v Zagrebu se je ustanovila s kapitalom 100.000 kron, ki ima namen, se baviti z vsemi posli eksploatacije rud. — Kapital bo na vsak način treba zvišati, ako hoče družba z delom sploh začeti.

Učinkovitost boljševiškega siste- ma. Novi ruski komisar za promet Je- nušanov se je po poročilu „Volje Ros- siji“ izrazil, da na demilitarizacijo dela zlasti na železnicah, ni še dolgo misliti. Upravni aparat je v primeri z leti 1913 do 1916 trikrat večji pro- duktivnost dela pa trikrat manjša. Na 10 delavcev odpadejo trije nadzorniki ali t. zv. komandantje.

Jugoslavija in Nemčija. Nemški poslanik v Beogradu v. Keller je vča- raj obiskal ministra za trgovino in industrijo dr. Kukovca in z njim raz- pravljaj v daljši konferenci razna ga-

spodarska vprašanja, ki interisirajo Nemčijo in Jugoslavijo, kakor tudi možnost zaključenja kar najboljšeje trgovske pogodbe med Jugoslavijo in Nemčijo.

Borza 17. januarja.

Zagreb. Promet precej slab. Devize. Berlin 217.50 do 219, Milan 515 do 519, London 550 do 555, Newyork 147 do 148, Pariz 900 do 910, Praga 177 do 178, Dunaj 20 do 20.15. Va- lute: dolarji 146.50 do 147.50, levi 150, rublji 80, efektivne avstrijske kro- ne 20, francoski franki 950, napoleon- dorji 477 do 487, marke 205 do 208, leji 197 do 200, lire 512 do 515.

Banka za Primorje	denar	blaga
Trg. obrt. banka	870	1076
Banka Brod na Savi	260	263
Jadranska banka	1700	1780
Jugoslavenska banka	594	598
Narodna banka	640	680
Hrv. eskomptna	1515	1525
Rečka pučka	500	503
Slavonia	1230	1235
Gutman	1500	1550
Prašedion	9200	9500
Eksploatacija drva	1550	1600
Narodna šunska ind.	790	803
Poljedelska banka	107	109
Dubrovačko parobr. dr.	6100	6200
Srpska banka	730	740
Ljubljanska kred. banka	915	

Beograd, valute: dolarji 36.50 do 37, francoski franki 224 do 225, lire 127 do 129, levi 41 do 41.50, marke 52.25 do 52.75, češke krone 42 do 43, avstrijske krone 5.50 do 5.60, drahme 275 do 280, napoleonondorji 119.50 do 121. Devize: London 140 do 141, Pa- riz 225 do 226, Zencva 580 do 585, Solun 292 do 286, Praga 44.25 do 44.50, Dunaj 4.95 do 5, Berlin 54 do 54.50, Milan 128 do 129.

Dunaj, devize: Zagreb 520 do 524, Beograd 2078 do 2098, Berlin 1237 do 1243, Budimpešta 132 do 134, Bu- karešta 125 do 135, London 3130 do 3150, Milan 2790 do 2810, Newyork 784 do 788, Pariz 4915 do 4955, Pra- ga 979 do 985, Sofija 960 do 970, Varšava 80.50 do 82.50, Švica 12.475 do 12.525. Valute: dinari 2050 do 2070, dolarji 775 do 778, švicarski franki 12.425 do 12.475, češkoslova- ške krone 979 do 985, ogrske krone 133 do 135, lire 2780 do 2800, marke 1236 do 1242, funti 3130 do 3150, poljske marke 91.50 do 93.50, rublji 307 do 313.

Avstr. krona renta	95.50
„majska renta	96.—
Ogrska krona	250.—
V. avstrijsko vojno pos.	75.50
Turške srečke	3975.—
Kreditni zavod za trg. in ind.	1478.—
Anglobanka	1195.—
Bankverein	1239.—
Länderbank	1810.—
Avstro-Ogrska banka	5320.—
Bosanska zemaljska banka	1900.—
Zivnotenska banka	3795.—
Državne železnice	5390.—
Lombarde	3680.—
Alpine-Montan	6185.—
Praška železna industr.	14'00'—
Leykam, papirnica	7560.—

Praga, devize: Beograd 227 do 229, Berlin 122.25 do 123.75, Bukarešta 106.75 do 108.25, Sofija 97.50 do 98.50, Zürich 1268.50 do 1271.50, Mi- lan, inoz. lire 283 do 285, Milan, ital. lire 280 do 282, Pariz 495.50 do 499.50, London 301 do 303, Newyork 80.75 do 81.75, Dunaj 10.25 do 11.25, Zagreb 56 do 57, Varšava 8.50 do 9.50, Budimpešta 13.75 do 14.75, Ru- manija 106.75 do 108.25, Bolarija 93.25 do 94.25. Valute: marke 122.75 do 123.75, švicarski franki 1263.50 do 1265.50, lire 281 do 283, francoski franki 493.50 do 496.50, funti 293 do 301, dolarji 79.75 do 80.75, avstrijske žigosane 10.25 do 11.25, poljske mar- ke 7.50 do 8.50.

Berlin, devize: Italija 217.25, Lon- don 231.75, Newyork 62.42, Pariz 383.10, Švica 975, Dunaj, žigosane 11.48, Praga 80.525, Budimpešta 10.73.

Zürich, devize: Berlin 10.05, New- york 6.41, London 24.03, Pariz 39.35, Milan 22.05, Zagreb 4.20, Dunaj 1.175, žigosane 0.90.

Vremensko poročilo.

Ljubljana 1920 m. na 1. januarja									
Dan	Ura	Temperatura	Relativna vlaga	Velikost oblakov	Velikost vetra	Nebesno stanje	Velikost snega	Velikost ledu	Velikost rosi
17. jan.	7. ur	7.45	1.8	sl. jug. vzh.	oblačno				
17. jan.	14. ur	7.44	1.0						
17. jan.	21. ur	7.48	0.7						

Srednja dnevna temperatura 7.7, normalna -3.4
Vremenska napoved: obil. mrzlo vreme
Solnce vzhaja ob 7:38, zahaja ob 16:33

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Prigode gospoda Collina.

Roman.

(Prevod iz švedščine. F. J.)

Gospod Johnson je gledal elegantnega neznanca z očmi, iz katerih je jasno svetilo veselje nad rečmi, ki jih je imenoval tujec. Obloženi švedski kruhki, švedska žganjica, švedski punč! Pa tudi prirojena nezaupljivost je iz teh oči svetila v tujca kakor žaromet. Johnson je v svoji notranjosti izbojeval borbo, kratko in ostro, in ker se je zavedal, da nima nobenih vrednostnih popirjev pri sebi, se je pomiril, se leseno poklonil in odgovoril: „Prav lepa hvala za ljubeznivo povabilo, toda... saj nisem obložen, zato danes ne morem priti. Pa drugič.“

Instinkt, da se daš siliti, se ne umakne vedno prirojeni nezaupljivosti. Filip je s svojo prepričalnostjo kmalu premagal nasprotnika. Vsak svojo cigaro v ustih, sta gospoda molče in zmerno odkorakala skupaj iz parka.

Topla poletna noč dva dni kasneje. Gospod Johnson sedi na krovu parnika, ki se vozi iz Harvicha v Esbjerg na Danskem. Johnson odpiva v svojem žepu vozni listek za Malmö. Pa niti sam ne ve, kako je to prišlo. In tako naglo!

V družbi neznanega gospoda je zapustil Hydepark in oba sta se odpeljala z vozom na dom k njemu. Hm, da. Tako lepo, kakor je tu, še ni bilo nikjer in kaj takšnega Johnson se niti ni videl ni, ne pri Smedleyju, ne kje drugje. Neznani gospod mu je razkazal svojo hišo in svoja dva avtomobila, enega zelenega, enega modrega, potem sta odšla v sobo za pušenje. Ali je gospod Johnson že večerjal? Ne, to ni, ne mnogo, je hitro dostavil, čeprav se je zlagal. Ali želi majhen whiskey pred večerjo? Johnson je želel. Pila sta torej whiskey v sobi za pušenje in se razgovarjala o gospodu Smedleyju, ki je pravzaprav skupuh, in o njegovih najemnikih. Potem je prišlo dekle in javilo, da je večerja že na mizi, in gospoda sta odšla v fino jedilnico. Tu je bil pripravljen švedski „Smörgasbord“. V anchovis, mesne pastete, omelette in

redkvice, pečen slanik in prekajen slanik v česnovi omaki in slanik, vloženi v mast. To sta gospod Johnson in neznani tujec gospod zalila s štirimi raznimi žganjicami, tudi akvavit in neprekuhane sta bila in potem je tujec vprašal, ali naj bi se sedaj spravila nad navadno švedsko domačo hrano. Gospod Johnson je bil čisto bolan samega hrepenenja po domovini in je rekel, da, da, ter se napokal rjavega fižola s pečeno slanino, dušenega volovskega jezika s krompirjem in žličnjakov z marmelado in smetano.

Ko že ni mogel več, in ko je odklonil vino, izpil pivo in se oddahnil, sta gospoda zopet odšla v sobo za pušenje. Tu sta že našla črno kavo, konjak in punč. Filip je povabil Johnsona na zof. Obotavljaje je sedel. Punča, švedskega, Johnson je ni štirinajst let okusil in teknil mu je bolje ko mana z neba. Pri tem sta pušila najfinije smotke in se razgovarjala. Najprej o „Strixu“ — gospod Johnson je bil naročnik tega časopisa. Iz njega sta si pripovedovala anekdote, da se nista mogla več ganiti samega smeja. Ipraznila sta marsikatero čašo v spomin na Alberta Engströma, največjega med Smalandovci. Gospod je potem govoril še o mnogem drugem, o Dakemali, — kako lepo je tam sedaj po leti, nebo je temnomodro nad jezeri, solnce pripeka na lepokaste strehe hiš, iz velikega barja se dviga para. Ob štirih popoldne zvon pri žagi, iz hiše prihaja vonj po praženi kavi, iz hoste pa po smoli, ki se cedi iz smrek. Na robu jezera je ličje gosto kakor šuma, voda je topla, ščuke skačejo iz nje in pod večer se prikaže tudi kakšen krap. Hej, to je lepo! Kopine se šibe pod rudečezlčetimi in rumenimi jagodami, črešnje cveto in ko se zmrača, se na ovinkih oglasi harmonika...

Tako je pripovedoval tujec gospod. Punč je teknil v potokih in gospod Johnson je sprejel vse besede v svoje srce. Ko je bil že dovolj namočen in ves bolan hrepenenja po domovini, se je pričel ves v solzah spominjati svojih davnih znancev v Dakemali. Tujec gospod s čudnim imenom Pelotard je tu vprašal: Pa zakaj ne, kako da ne bi šel vendar domov? V Dakemalo, enkrat na obisk k svojem, da se jim pokažeš v svoji lepi angleški obleki in da malo pozvenčiš

s svojim dobrim angleškim denarjem?“

„Ni mogoče!“ je vzdihnil gospod Johnson, „drevesa je treba zaliti in hiše je treba nadzirati!“ — „To je res“, je odgovoril tujec, „pa to vam storim jaz, moj sluga že opravi to vse mesto vas!“ — „Oh ne, dragi gospod, to ne gre, res ne“, je vzdihaval poželjivi Johnson. „Pa se kako gre!“ je odgovoril tujec gospod, „le zanesite se name!“ — „Ne, ne, to ne gre, če izve gospod Smedley, me nažene in jaz sem ob službo!“ — „Smedley ne izve nikdar, za to vam jamčim“, pravi tujec. „Ali res?“ vprašuje Johnson in v njem se borita poželjenje in nezaupljivost. „Da, gospod Johnson. Bogat sem, videli ste moje hišo in moje avtomobile. Poglejte si še eno mojih bančnih knjižic“. Vzel je bančno knjižico, Johnson je pričel končno svoto 60.000 funtov, potem jo je pobožno vrnil lastniku, skoraj kakor novorojenčka. „No torej, gospod Johnson, meni je to v veselje, če nosim stroške vašega počitniškega potovanja, in da boste popolnoma pomirjeni, vzemite tu ček, ki ga dvignete takoj ko se vrnete domov“. — „Koliko?“ je vprašal Johnson. „Petsto funtov“, je odgovoril tujec gospod in Johnson je skoraj omedlel. Petsto funtov? To je več, nego si je prihranil vsa ta leta. „Seveda potujem, dragi gospod“, je odgovoril, na tičem je pa razmišljal, kako bi mogel dobiti še več, ker se mu je že sedaj pričelo svitati, da ne bo zadovoljen, ko se povrne.

Tako je torej prišlo, da sedi v tej mili poletni noči gospod Johnson na krovu ladje in se vozi v domovino. Pred njegovimi očmi se pogreza Anglija v morje s svojimi svetlimi lučkami v daljavi. Rudeče in zelene ladijske svetilke se svetijo po Severnem morju, ki pljuska v dolgih valovih, iz dimnika puha rep redkega dima, in skoznj gleda Johnson kvišku k zvezdam in po smaladsko razmišlja o življenjski usodi.

Johnsonov obisk v domovini je bil velik in upravičen uspeh. Mož je že z žalostjo štel dneve do takrat, ko se bo moral vrniti. Nekega dne pa dobi iz Londona pismo, ki je napolnilo njegovo dušo z raznimi občutki, poštni urad v Dakemali pa z mnogimi vskliki in kletvicami. Pismo je pi-

sal tujec gospod Pelotard in glasilo se je tako-le:

„Dear Mr. Johnson, samo nekoliko vrstic, da vam sporočim, kako je sedaj v Bradford Mansions in da Vas vprašam, kako vam je ugajalo potovanje v Dakemalo. Prisrčno se nađejam, da ste zadovoljni in da se ne boste upirali predlogu, da podaljšate svoj izlet, izkratka, da sploh ostanete v domovini. (Dalje prihodnjič.)“

Nekaj o socialno-higijenični politiki.

Moralni in zdravstveni upadek človeštva po svetovni vojski kliče države, dežele, mesta in vasi po velikopotezni socialno-higijenični politiki. Pomanjkanje stanovanj, slabe zdravstvene naprave po delavnicah, pomanjkanje zdravnikov, draginja zdravil, prenapolnjene bolnice, širjenje raznih ljudskih bolezni resno ogrožajo populacijski razvoj naroda. Široke ljudske vrste so prepuščene same sebi in se ne zavedajo nevarnosti, v kateri žive.

Privatna dobrodelnost današnjim velikim potrebam ni več kos. Treba je najširšega delovanja od strani javnih organov, razne privatne dobrodelne institucije je treba združiti v sistematičen organizem, ki bo deloval po enotnem načrtu, po enotnih direktivah.

Otresti se moramo podedovane napake, da stoji na čelu socialno-higijenične politike nezdavniki ali pa zdravniki, ki nimajo za to veliko nalogo ne zmožnosti in ne pravega razumevanja.

Potrebe socialne higijene so tako ogromno velike, da je za to treba posebnih specialistov, ki se posvete izključno socialni higieni. Kdor hoče vestno izpolnjevati dolžnost na pr. šolskega zdravnika, ne sme tega posla opravljati kot nekaj postranskega poklica, poleg svoje večje ali manjše privatne prakse. Za narodov naraščaj eminatno važna institucija šolskih zdravnikov se pri današnjih razmerah le kaj rada predobrazi v sinekuro, ki za malo dela in skrbi zahteva dobro plačo. Po drugih državah se šolski mladini posveča najskrbnejša pozornost. Države nastavljajo posebne zdravnike, ki ne smejo opravljati privatne prakse, in katere dobro plačajo, da morejo vso svojo iniciativno moč posvetiti izključno šoli obiskajoči mladini. Njih delokrog ni omejen samo na šolo in na periodične zdravniške preiskave, skrbno oko šolskega zdravnika pogleda v bo na stanovanje otrok, spremlja jih po gostilnah, kavarnah, ulicah, sprehodi, po telovadnicah, vodi jih na razne kopeli itd. Poleg šolskih zdravnikov vrše vzvi-

šeni poklici t. zv. šolske sestre, ki morajo imeti posebno predizobrazbo, da torej s. znati nevarnosti, ki se zaletujejo v otrokovo zdravje. Pa ne samo šola, tudi mesta in okraj potrebujejo zdravnike, specialiste v socialni higieni, ki bi vršili socialno-higijenično delo kot svoj glavni poklic. Mesta in kraji z veliko industrijo pogrešajo toliko na socialno-higijeničnih napravah, da je poklic posebnih socialno-higijeničnih zdravnikov popolnoma utemeljen. Dela bi imeli čez glavo. V svrhu praktične izpolnitve bi taki zdravniki hodili v tujino, v velika industrijska mesta, da bi praktične naprave realizirali doma. Delavska higiena je popolnoma zamenljiva. Kar predpisuje obrtni red in kar v tem oziru stori obrtno nadzorstvo, kjer sede inženirji in ne zdravniki, to je diletantizem. Inženirjeva praksa in strokovna naobrazba ne more odstraniti vseh velikih nedostatkov po tovarnah in delavnicah. Takim delavskim zdravnikom-specialistom bi pripadla tudi važna naloga neugodne medicine. Misel o takih specialistih ni novum. Lanski kongres švicarskih zdravnikov je v svojih resolucijah zahteval posebne stolice za neugodno medicino, ki naj bi bila izpolnjena z delavsko higieno sploh. Selo tako naobraženi zdravniki bi mogli uspešno sodelovati pri praktičnem izvajanju neugodnozavarovalnih zakonov. Le tak zdravnik bi bil seznanjen z vsem posebnostmi delavčevega življenja in bi mogel vzgojno vplivati na psiho poskodovalnih delavcev, ker bi bil zmožen pravilno oceniti njih delazmožnost.

Produktivna sila najubožnejših in duševno manj izpolnjenih slojev je vredna, da socialno-higijenična politika tudi pri nas dobi specialiste, vestne veščake, ki bodo svoje življenje posvetili socialni higieni — kot glavnemu poklicu. Samo s priložnostnimi kurzi in nesistematično nametanimi predpisi velika naloga ne bo rešena. Ona potrebuje celih ljudi!

Lastnik in izdajatelj

Konzorcij „Jutra“.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakršne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utirajo telo masaže s Fellerjevim pravim Elza fluidom! 6 dvojnatihi ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Potrebovali bi odvajajoče, želodce okrepčujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevim pravim Elza-kroglic! Šest škatlic 18 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza-trg št. 531, Hrvatska. 436 F.

Meblovano mesečno sobo za mesec februar, s prostim rhodom, 1800 užiteljska. Cenjeno ponudbo na upravnštvo „Jutra“. 224 2-1

Usnjarnica

Svetozara J. Veselinovića, Beograd Polazareva ulica 20 — Skadarska ulica 5 potrebuje 226 2-1

starejšega pomočnika in mlajšo osebo za hišna opravila.

Usnjarnica

Panajot J. Delja i drugovi Beograd, Balkanska ulica 2 potrebuje 227 2-1

starejšega spretnega pomočnika

STANOVANJE

6 euro ali dvema sobama iščem, event. v novi hiši po današnjim razmeram odgovarjajoči stan rini. Brez otrok. Za takoj ali pozneje. Pismo na Anončno ekspedicojo Al. Matelliš, Ljubljana. 185 5-4

Stenice, ščurki

6 vna golazom meta pogumli, ako porablja moja prebrskana sredstva kot: za ščurke K 20—, za stenice K 12—, pršek za uši v obliki in perilu K 10—, tu K 20—, pršek proti mrševom K 10— in K 20—, mazilo proti ušom pri ljudeh K 5— in K 10—, ud. Podlaja po povratu zavod za ekspozit. M. Jankar, Petrinjska ulica 3, Zagreb br. 33. 224 15

Amerikansko strojno olje

Olje, lahko, za vretena; olje za transmisije; olje, strojno za poljedelske stroje; olje, strojno za težke stroje; olje za avtomobile, lahko; olje — izredno teško; olje za cilindre; olje proti prahu. 37 104-43

Glavna zaloga:

Medić, Rakovec & Zankl, d. z. o. z. prej A. Zankl, novi sinovi.

Prodá se dobro ohranjen

Bencin-motor

15 P. S. 223 2-1

Vpraša se: Prva jugoslovanska pre-kajevahica, Maribor.

HRVATSKI DRVOTRŽAC

list za šumsko gospodarstvo, trgovina i industriju drva. Izlazi 1., 10. i 20. u mesecc. Pretplata godišnja K 120—. Adresar industrije drva K 20—, Zagreb, Strossmayerova ulica 6. 187 14-3

Sprejme se

korespondent

prvovrstna moč, za slovenski, erbekohrvatski in nemški jezik za večje industrijsko podjetje. Obširne ponudbe s plačilnimi pogoji pošiljajo naj se na upravnštvo „Jutra“ pod „Korespondent“. 229 3-1

Naročajte dnevnik „Jutra“!

103 52-33

ČEVLI

na debelo in na drobno, vse vrste moških, ženski in otroški, delavski kakor tudi najfinjši vseh vrst po najnižjih dnevnikih cenah se dobijo pri znani trdnici

ALEKSANDER OBLAT, Ljubljana, Sv. Petra cesta 28. Tudi se pošilja po povratu po vsem kraljevstvu.

Prodajalka

dobro izveščana v manufakturi in speciji, poštena in zanesljiva 223 2-2 se sprejme takoj pri trdnici Karl Cimperšek, Sevnica. Reflektira se le na bol so moč.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D.

(prej Tiskarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg)

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16

se priporoča

35 25

za izdelovanje vseh tiskovin od posetnic do najumetnejšega barvnega tiska, kakor tudi za natiskovanje listov, časopisov, trgovinskih in uradnih tiskovin. Vsa ta dela izvršuje kar najhitreje in po strogo strokovnih pravilih.

Obenem priporoča

svojo najbolje urejeno

knjigoveznico,

ki izvršuje knjigoveška dela od najpreprosteje do najfineje vrste.

Različne etikete, lepake, delnice, avtografije, note i. t. d. izvrtuje točno

umetniški zavod ČEMAŽAR & DRUG za litografijo

192 Ljubljana, Cesta na južno železnico, Friškovec. 2-2

Naročajte

Ljubljanski Zvon

letnik 1921.

Ljubljanski Zvon je najstarejši in najboljši slovenski leposlovni mesečnik. Novi letnik bo prinašal celo vrsto povesti in člankov, ki bodo zanimali vsakogar. Izide v popolnoma novi opremi.

306 5

Cenotna naročnina znaša 180 K, polletna 90 K, četrtletna 45 K. Izhaja vsak mesec.

Upravištvo Ljubljanskega Zvona Ljubljana, Sodna ulica 6.

„JADRAN“

d. z. o. z.

21 104-43

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko prvovrstno benaško, koruzo, oves, pšenične otrobo, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kavo, olje najfinije namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski, belu čistčen, bencin v zabojih, sveče, sol morako in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škatlicah vseh velikosti, mlo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje moške, deške in ženske, trpežno ročno delo v vseh številkah, tor različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna poštežba.